

N á v r h

ZÁKON

ze dne 2011

kterým se mění zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon),
ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění zákona č. 541/1991 Sb., zákona č. 10/1993 Sb., zákona č. 168/1993 Sb., zákona č. 366/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 258/2000 Sb., zákona č. 315/2001Sb., zákona č. 61/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 150/2003 Sb., zákona č. 3/2005 Sb., zákona č. 386/2005 Sb., zákona č. 313/2006 Sb., zákona č. 186/2006 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 157/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb. a zákona č. 281/2009 Sb. se mění takto:

1. V § 31 odst. 4 se písmeno b) včetně poznámky pod čarou č. 16 zrušuje a zároveň se zrušuje označení písmene a).
2. V § 33 se odstavec 4 zrušuje.

Dosavadní odstavce 5 až 8 se označují jako odstavce 4 až 7.

Čl. II

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti patnáctým dnem ode dne jeho vyhlášení.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

I. Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace (RIA)

1. Důvod předložení

Materiál je předložen z důvodů narovnání vztahů mezi soukromými vlastníky a státem v oblasti nerostného bohatství.

Název

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů

Identifikace problému, cílů, kterých má být dosaženo, rizik spojených s nečinností

A) Zhodnocení platného právního stavu

Jestliže jsou využitím výhradních ložisek nerostných surovin ohroženy objekty a zájmy chráněné podle zvláštních předpisů, objekty a zájmy fyzických nebo právnických osob, jsou organizace, orgány a fyzické a právnické osoby, jimž přísluší ochrana těchto objektů a zájmů, povinny ve vzájemné součinnosti řešit tyto střety zájmů a navrhnout postup, který umožní využití těchto výhradních ložisek při zabezpečení nezbytné ochrany uvedených objektů a zájmů.

Těžební organizace je povinna před zařazením příslušných prací do plánu otvírky, přípravy a dobývání, který je součástí žádosti o povolení hornické činnosti, dohodnout se s orgány a fyzickými a právnickými osobami, kterým přísluší ochrana těchto objektů a zájmů, o tom, zda ohrožený objekt nebo zájem se má chránit, v jakém rozsahu, popřípadě po jakou dobu a dohodu předložit krajskému úřadu k zaujetí stanoviska.

Nedojde-li k dohodě mezi organizací a fyzickými nebo právnickými osobami, které jsou vlastníky dotčených pozemků a nemovitostí a převažuje-li veřejný zájem na využití výhradního ložiska nad oprávněným zájmem vlastníka pozemků a jiných nemovitostí, je možno podle současně platné právní úpravy nabývat pro plnění úkolů stanovených tímto zákonem nemovitostí nebo práv k nemovitostem a rozhodnutím o vyvlastnění, popřípadě zřízením užívacího práva.

Současná právní úprava tedy nedostatečně zabezpečuje ochranu soukromého vlastnictví a zvýhodňuje stát, jako vlastníka ložisek vyhrazených nerostů, kterému umožňuje, v případě převládajícího veřejného zájmu na využití výhradního ložiska nad oprávněným zájmem vlastníka pozemku a jiných nemovitostí, vyvlastnění tohoto majetku.

B) Hlavní principy navrženého návrhu zákona a důvody jeho nezbytnosti

Navržená novela řeší úpravu střetu zájmů mezi ochranou soukromého vlastnictví a využíváním nerostného bohatství. Předložené řešení výrazně posiluje ochranu práv vlastníků nemovitostí potenciálně dotčených těžbou vyhrazených nerostů. Předložená novela naplňuje

koaliční smlouvu stran současné vládní koalice, konkrétně závazek připravit novelu horního zákona, která „odstraní možnost vyvlastnění a další omezení vlastnických práv majitelů nemovitostí v dobývacích prostorech“.

2. Návrh variant řešení

Varianta 1 – zachování současného stavu

Nulová varianta ponechává rozpor v postavení soukromého vlastníka a státu.

Varianta 2 – odstranění možnosti vyvlastnění

Odstranění institutu vyvlastnění přispěje k transparentnosti vztahů mezi státem a soukromými vlastníky v oblasti těžby nerostných surovin.

Dotčené subjekty

Dotčenými subjekty, na které má navrhovaná úprava přímý či nepřímý dopad, jsou zejména stát, jako vlastník ložisek výhradních nerostů, těžební organizace, kterým byl stanoven dobývací prostor, popřípadě uděleno povolení hornické činnosti, Ministerstvo průmyslu a obchodu (garant surovinové a energetické koncepce státu a hospodárného využívání ložisek), Ministerstvo životního prostředí, Český báňský úřad, města a obce dotčené těžebními aktivitami a vlastníci pozemků a jiných nemovitostí v dobývacích prostorech.

3. Vyhodnocení nákladů a přínosů

Identifikace nákladů a přínosů všech variant

	Přínosy	Náklady
Varianta 1	- stát má zákonný prostředek pro umožnění hospodárného využití strategických zásob nerostných surovin, které jsou v jeho vlastnictví, zejména v případě ohrožení jeho surovinové nebo energetické bezpečnosti	- v případě nutnosti využití zásob nerostné suroviny, při kterém dojde k omezení vlastnických práv k dotčeným pozemkům a nemovitostem, je nutná finanční kompenzace za újmu na majetku, v krajním případě i za přemístění obyvatel nebo obcí, tedy významného navýšení nákladů na těžbu
Varianta 2	- posílení ochrany práv vlastníků pozemků a nemovitostí potenciálně dotčených vyhrazených nerostů – odstranění možnosti vyvlastnění a dalšího omezení vlastnických práv majitelů nemovitostí v dobývacích prostorech	- pravděpodobné zvýšení dovozní závislosti na energetických, ale i dalších pro stát strategických surovinách spojené s negativními dopady pro obyvatelstvo ve smyslu navýšení nákladů např. za elektřinu a teplo v případě nedohody s vlastníky pozemků - nutná finanční kompenzace jako v případě varianty 1

Konzultace

Vzhledem k charakteru řešené problematiky věci byly skutečnosti konzultovány se starostou města Litvínova a poslancem Poslanecké sněmovny parlamentu České republiky Mgr. Milanem Šťovíčkem v návaznosti na perspektivu dobývání hnědého uhlí na severu Čech.

4. Návrh řešení

Zhodnocení variant a výběr nejvhodnějšího řešení

První varianta umožňuje státu, resp. těžební organizaci provádějící hornickou činnost, nabývat výhody nad oprávněným zájmem vlastníka pozemků a jiných nemovitostí, a to možností vyvlastnění či omezení vlastnického práva k pozemkům a nemovitostem v dobývacích prostorech činných dolů. Prostřednictvím své surovinové a energetické koncepce také prosazovat hospodárné využití nerostného bohatství státu a zajišťovat jeho surovinovou bezpečnost.

Druhá varianta bez náhrady odstraňuje možnost uplatnit právo státu na využití výhradních ložisek nerostů z důvodu převažujícího veřejného zájmu a ruší explicitně možnost vyvlastnění a další omezení vlastnických práv majitelů nemovitostí dotčených využíváním výhradních ložisek.

Nejvhodnějším řešením byla z výše uvedených důvodů vybrána varianta 2.

Předkládaný návrh bude mít pozitivní dopady zejména na obyvatele měst a obcí, majitele pozemků a nemovitostí dotčených těžebními aktivitami z hlediska možnosti domoci se řádného odškodnění nebo finančního vyrovnání v případě potřeby řešení střetů zájmů s těžebními organizacemi nebo i úplného odmítnutí využívání ložisek výhradních nerostů na jejich pozemcích. V některých případech bude možno zcela eliminovat předpokládané negativní důsledky hornické činnosti na krajině a životním prostředí a odstranit překážky stavebního rozvoje.

Implementace a vynucování

Vzhledem k povaze návrhu se vynucování nepředpokládá.

Přezkum účinnosti

Bude prováděn průběžně.

Kontakty

Ing. Zbyšek Sochor, Ph.D.
Ministerstvo průmyslu a obchodu
Odbor hornictví a stavebnictví
sochor@mpo.cz

II. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Návrh zákona je plně v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Předložený návrh je plně v souladu s mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy a s ústavním pořádkem České republiky. Výrazně posiluje ochranu práv garantovaných článkem 11 Listiny základních práv a svobod (zákon č. 2/1993 Sb.), článkem 1 Dodatkového protokolu č. 1 k evropské Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (zákon č. 209/1992 Sb.) aniž by přitom jakkoliv oslabil ochranu práv garantovaných ústavním pořádkem či mezinárodními smlouvami podle čl. 10.

III. Zhodnocení souladu návrhu zákona s mezinárodními smlouvami a právem Evropských společenství

Návrh zákona je v souladu s mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána. Materiál plně respektuje článek 17 Listiny základních práv EU 2007/C 303/01/.

Zvláštní část

K Čl. I:

K bodu 1

Předmětné ustanovení bez náhrady odstraňuje právo státu, resp. těžební organizace provádějící hornickou činnost, nabývat vyvlastněním či omezením vlastnického práva k pozemkům a nemovitostem.

K bodu 2

Předmětné ustanovení ruší explicitně možnost vyvlastnění nemovitostí dotčených využíváním ložiska.

K Čl. II:

Navrhuje se standardní postup, kdy zákon nabude účinnosti patnáctým dnem po dni jeho vyhlášení.